Ч. 272 Вторек 3 (15) грудня 1896. Рік VI

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Староствах на провинциї:

на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цілий рік зр 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Бесїда пос. Барвіньского

виголошена на засїданю Палати послів дня 5 грудня с. р. підчас дебати буджетової.

(Дальше).

Нужда рільничої людности в Галичинї стала ся також причиною значного погіршеня материяльного положеня духовеньства. Загальна криза аґрарна діткнула також і духовеньство, котре більшу часть своїх доходів побирає з рільництва, а побори конґруальні походячі з ери йосифіньскої стали ся вже давно анахронїзмом. Коли зважить ся, що греко-католицкі сьвященики суть звичайно подружені і поблагословлені численним потомством, то можна собі легко уявити їх сумне материяльне положенє. А серед сих невідрадних обставин сповняють они свій незвичайно одвічальний і руйнуючий здоровлє уряд, суть не лиш душпастирями і вихователями народу але й по найбільшій части безплатними учителями релїґії в школах народних та ведуть метрики. Ся послїдна чинність завдає їм не лиш труду і повну одвічальности задачу, але они й мусять ще численні викази метрикальні доставляти властям власним коштом та в сїй своїй дїяльности урядовій не мають навіть права до вільного порта.

Коли-ж сьвященик внаслїдок сих невідрадних обставин мусить з своєю родиною цїле житє бідувати, а нераз не есть зовсїм в силї забезпечити своїм дїтям чи то відповідним вихованєм, чи якось инакше спосіб до житя, то страшна нужда по смерти голови родини виступає зовсїм природно ще яркійше, через що его родина стає нараз без хлїба і хати і сходить майже на жебраків. Хто колись в житю був сьвідком такої розриваючої серце сцени, то й певно того не забуде і зрозуміє, як потрібне то вликанє о поміч, яке тепер проявило ся загально і голосно серед духовеньства жадаючого поліпшеня і обезпеченя свого материяльного положеня та заосмотреня своїх вдовиць і сиріт.

Позваляю собі для того приступити до високої Президиї сеї вис. Палати з просьбою, щоби закон о конґруи з поправками, предложеними поважаним паном справоздавцем, дром Фуксом, за що тут за его прихильність висказую найщирійшу подяку, був поставлений і залагоджений разом з міністерством віроісповідань. Рівночасно звертаю ся з просьбою також і до вис. правительства а особливо до Є. Ексц. п. міністра віроісповідань і п. міністра фінансів, щоби они до висказаного мною підчас дебати над законом пенсийним для вдовиць і сиріт по урядниках бажаня в справі предложеня пенсийного закона для вдовиць і сиріт по греко-католицких сьвящениках заняли прихильне становище і зробивши доходженя предложили дотичний проєкт як найскорше до конституцийного трактованя. (Оплески.)

А тепер позволю собі поставити слїдуючу резолюцию:

„Взиває ся ц. к. правительство вставити в дорозї додаткового кредиту на рік 1897 одноразову суму по 50.000 зр., разом 150.000 зр. для надїленя істнуючих в греко-католицких епархіях, перемиский і станїславівскій, та в греко-католицкій архіепархії львівскій фондів для вдовиць і сиріт по греко-католицких сьвящениках та предложити до конституцийного трактованя“.

Тим способом можна би гірку долю вдовиць і сиріт по греко-католицких сьвящениках, котрі присьвячають свою службу державі, бодай в части зменшити. (Голосні слова признаня.)

Позаяк сьвященик крім своїх душпастирских обовязків сповняє також урядові обовязки для держави, то позволю собі припоручити як найгорячійше прихильности Є. Ексц. п. міністра зелїзниць висказане тут вже кілька разів бажанє, щоби їм видавано урядові леґітимациї для їзди на ц. к. зелїзницях державних.

Нехай же менї тепер вільно буде зійти на поле национальних і культурних інтересів руского народу, на котрім есть ще богато до вигладженя і вирівнаня. Є. Ексц. п. президент міністрів при розправі над ческою справою язиковою в комисиї буджетовій заявив, що бажає национального мира. Национальний і внутрішний мир взагалї есть дїйство неоцїненим добром, котре творить кріпку основу для успішного розвою держави і поодиноких країв, і есть то вимогом конечної потреби державної, щоби змагати до национального мира.

Здаєсь, що найтруднїйшого між справами национальними, котрі викликують спори национальні, есть справа язикова, особливо коли она в краю змішаною мовою суть дві, три мови, зовсїм не споріднені з собою. Але тим лекше можна би в Галичинї, де уживають ся в краю дві споріднені з собою мови, довести зі спокоєм і витревалостию справу язикову до розумного полагодженя, а до того були би як-раз покликані горячі оборонцї национальної справи при участи правительства; бо лиш той, хто уважає свою народність за сьвятощ, не зневажує сьвятощі другого народу — каже др. Адольф Фішгоф.

11)

Дещо з технїки.

III.

Технїка а технольоґія. — Вага і значінє наук технїчних. — Технольоґія механїчна і хемічна. — Сирий материял і его перерібка. — Олїї і живицї. — Шеляк, копаль, сандарак, мастикс, дамара і елемі. — Терпентина. — Кавчук і ґутаперча. — Бурштин, его істория і значінє в торговли і промислї. — Покости і лякери. — Лїнолеум.

(Дальше)

Що есть кавчук, а що ґутаперча?

Оба ті сирі материяли суть своїм походженєм і своїм складом дуже подібні до живици. Можна навіть сьміло сказати, що суть то два окремі роди живиць, котрі складають ся головно з двох первотворів, вугля і водня, сполучених з собою в т. зв. вуглеводень. Однакож докладний склад хемічний як кавчука так і ґутаперчи не звістний доси. Обі ті живицї витікають яко біле молочко з декотрих дерев, котре відтак гусне і тверднє на воздусї і пісдя того, як з якого витїкає дерева, дає кавчук або ґутаперчу.

Кождий селянин у нас знає ростину, звану „молочаком псярником“ або „песїм молочком“ (Euphorbia). Она росте всюди по городах попід плоти, на межах і полях, по пасовисках і т. д. Коли єї урвати, то з неї витїкає біле молочко. Єсть у нас богато родів такого молочака, а один з них росте по лугах і буває иноді навіть на метер високий та досить грубий. Коли его урвати і пустити молочко на долоню, а відтак его пальцем розтирати, то з молочка зробить ся сивава, липка маса — то нїби наш кавчук. Правдивий кавчук дає зовсїм подібне до молочака, лиш дуже велике, бо на 16 до 19 метрів високе дерево, що росте в полудневій Америцї, а котре називає ся пружком або деревом кавчуковим (Siphonia elastica). Она росте цїлими лїсами в Бразилїї, а там головно в провінциї Пара, звідки й приходить найлїпший т. зв. Пара-кавчук. Індияни знали кавчук вже дуже давно і уживали его головно до смолоскипів, а першу вість о нім привіз до Европи славний францускій подорожник Кондамін, котрого правительство францускe з кількома другими ученими вислало було в 1735 р. до Перу для виміреня полуденника понизше рівника. Кондамін перебув в полудневій Америцї через 10 лїт і там довідав ся про дуже сильну отрую, кураре, котрою Індияни затроювали свої стріли, та про кавчук. Але ужитку сего послїдного він ще не знав.

Кавчук збирають в ріжних краях всїляко. Звичайно роблять так: Дерево зарубує ся в однім місци в горі і з него витїкає густе як сметана молоко, котре збирають в підставлене начинє. Скоро з першого зарубу молоко перестало течи, зарубують понизше в другім місци, і так дальше, доки аж дерево не перестане зовсїм випускати молока. Оно тогди его вже зовсїм не має і пускає знову аж в третім роцї. В зібране так молоко мачають форми з глини, котрі давнїйше виглядали як баньки або фляшки; до недавна надавано формам вид ноги якогось звірятка і т. д. Тепер же роблять деревлянні подовгасті лопатки подібні до весла. Набране на форму молоко обсушують над димом; оно гусне і з него робить ся тоненька верства кавчуку, котрий ще від диму стає брунатний або й чорний. Опісля набирають знов на форму молока і знов сушать і та робота повтаряє ся доти, доки аж форма з кавчучом не набере відповідної ваги. Глиняні форми розбивають відтак і виймають з кавчуку, а кавчук в видї баньок або фляшок поступає опісля в торговли. Кавчук на деревляних формах розрізують острим ножем і здоймають з лопаток. Форми сї бувають на три стопи довгі, а кавчук на них важить 10 до 15 фунтів і має вид трохи загненої боками лопатки. При такій роботї не кожда верства кавчуку буває від диму однаково чорна, одна яснїйша, друга темнїйша; кавчук виглядає тогди як би жилястий і се мабуть дало декому причину здогадувати ся, що кавчук робить ся з кіньских жил.

Від 1860 р. заведено в Сан-Сальвадорі в середній Америцї лїпший спосіб збираня кавчуку. Молоко з дерева збирають там в підстав-

Правительство, що поставило собі окликом справедливість, було би добрим посередником в сїй справі. (Дальше буде)

Новинки.

Львів дня 14-го грудня 1896

— **Іменованя.** Мінїстерство торговлї іменувало рахункового підофіцира Йоах. Резенберга почтовим асистентом, а Дирекция почт і телеграфів призначила его до служби при урядї почтовім в Дрогобичи.

— **Нові суди в Галичинї.** На оногдашній нарадї відпоручників властий судових, полїтичних, скарбових і автономічних рішено домагати ся отвореня двох нових окружних судів в Чорткові і Жовкві і 17 повітових судів: в Струсові, теребовельского повіта; в Завалові, підгаецкого повіта; в Болшівци, рогатиньского повіта; в Козлові, бережаньского повіта; в Поморянах, золочівского повіта; в Велдїжи, долиньского повіта; в Тартакові, сокальского повіта; в Яричеві, львівского повіта; в Устеріках, косівского повіта; в Красній, калуского повіта; в Яблонові, коломийского повіта; в Лавочнім, стрийского повіта; в Лімній, турчаньского повіта; в Підкамени, брідского повіта; в Стрілисках, бобрецкого повіта; в Ігровици, тернопільского повіта; в Ягольници і в Язлівци, чортківского повіта.

— **З ц. к. Дирекциї почт і телеграфів** одержуємо до поміщеня: Ч. 88.731. З огляду на зростаючий рух пересилок почтових при зближаючих ся сьвятах Рождества Христового, звертає ц. к. Дирекция почт і телеграфів увагу публики на те, щоби в цїли усуненя можливих похибок або опізнень в доставі і полученях з тим страт, адреси на пересилках уміщала в тревалий спосіб, котрий би виключав случайне відорване тих-же від дотичних пачок, що лучає ся именно при посилках виділяючих з себе вогкість (н. пр. з мясом, рибами і т. п.) Крім того було би пожаданим, щоби до посилки вкладано ще другу адресу, на підставі котрої можна би єї на случай затраченя вніпної адреси, доручити адресатови. Неменше пожаданим було би на случай уміщеня адреси на так званій хоруговцї утревалене двох таких хоруговок о рівнозвучних адресах. Вкінци необходимим є подати так на адресї пересилковій як також на дотичній посилцї точний зміст тої-ж в одиницях скількости (кільо, лїтр, штука і т. п.), що суть підставою до обчисленя належностий акцизових, а тим самим уможливляють прискорене манїпуляциї полученої з евентуальним стяганем податку консумцийного.

— **Відкритє філїї товариства „Просьвіти" в Бібрцї** відбуло ся дня 10-го с. м. По відправленім рано богослуженю в місцевій церкві, в часї котрого співав хор селяньский з Романова, відкрив збори по 2-ій годинї пополудни в імени членів основателів судия п. Роман Сосновский. На голову збору вибрано о. І. Штогрина. Відтак делєгат головного виділу тов. „Просьвіти" др. К. Левицкий, пояснив цїль і значінє філїй в повітї, а о. Я. Сїнгалевич з Романова представив причини нужди економічної нашого народу і як їй запобігати. Присутних на зборах було около 300 селян, і з них понад 40 вписало ся в члени товариства. До виділу вибрано оо.: Е. Дзеровича, Л. Левицкого, І. Билиньского, Я. Сїнгалевича і пп. Р. Сосновского, І. Коцюмбаса, І. Витошиньского, а на заступників: І. Прибилу, А. Козакевича і Гр. Климкова. — Вечером відбув ся при участи тов. „Львівского Бояна" концерт і випав дуже удачно.

— **Нова читальня „Просьвіти"** заснувала ся в Підднїстрянах, бобрецкого повіта, заходом тамошного пароха о. Ів. Боднара і учителя п. Ів. Казановского, як також академика п. Гр. Зацерковного.

— **Товариство сьв. Ап. Павла** уконституовало ся минувшого тиждня на загальнім своїм зборі, вибравши виділ. Головою товариства вибраний о. Ал. Тороньский.

— **Перемиска рада міска** ухвалила старати ся о заснованє реальної школи в Перемишли і постановила в тій цїли вислати як найскорше делєгацию до Мінїстра просьвіти і до кола польского та просити перемиского посла і президента міста, щоби они займили ся тою справою. Реальна школа мала би бути введена в житє вже 1-го вересня 1897 р.

— **Виділ „Руского жіночого кружка" в Коломиї** устроює в вечер перед сьв. Миколаем дня 17-го грудня с. р. в сали каси щадничої забаву для дїтий, а заразом вечерницї для старших. Представлена буде: 1) Опера дїточа М. Лисенка „Коза Дереза" в супроводї орхестри; 2) „На сьв. Николая" образець — почім дїти дістануть (даром) подарки Забави — сьпіви — деклямациї — образи з живих осіб. Буфет у власнім зарядї. Початок о годинї 5-тій по полудни Вступ від особи 20 кр. Дохід для бідних учачих ся дїтий. Датки принимає ся з подякою. — *Виділ.*

— **Нещастє на мори.** В доповненю вчерашної телєграми про розбитє корабля „Салїєр", доносять нинї, що той корабель виплив з Бремы дня 25-го падолиста. В дорозї на побережи іспаньско-португальскім корабель розбив ся і потонув. На покладї того корабля було 66 людий залоги і 210 подорожних. Всї они погибли в морских филях. Між ними було і 35 наших емігрантів, що їхали по щастє до Бразилії. Німецкі телєграми приносять нинї спис тих осіб, котрі потонули при розбитю корабля. Між иншими є там і спис тих 35 Галичан, що їхали на тім корабли. Очевидно, що в тім списї буде богато похибок і неодно назвище буде перекручене, але ми подаємо его тут з дневникарского обовязку. Именно на потонувшім корабли їхали з села Милївки: Дмитро, Анна, Михайло і Мария Шкільники; Михайло Анна і Розалїя Окулянки; Іван, Текля і Теренька Янкові; зі Слободи: Іван Квік; з Рудок: Федько, Анна, Мария і Катерина Осхаб; Дмитро, Матвій, Мария і Іван Диняки; Парашка, Стефан Срипиші і Федько, Настя, Анна, Євка, Мария і Николай Диняки; вкінци з Вилеви: Андрій Шляхта, Ева, Мария і Анна Шляхта та Катерина і Каська Баран.

Штука, наука і лїтература.

— **„Дзвінка" ч. 23** з дня 5 грудня містить: Поезию Сильвестра Яричевского „Заповіт"; — докінчене оповіданя Стефана Пятки „Гриби"; — байку Сильв. Яричевского „Нарада круків"; дальшу часть образків „З житя зьвірят"; — продовженє „Учених розмов Никольця з татуськом" О. Макарушки; — оповіданє Ст. Пятки „Суницї";— початок оповіданя „Подорож до Бразилії і розвязки загадок та нові загадки. — Ілюстрация показує хвилю повитаня Нанзеном рідного краю. — Взагалї редакция „Дзвінка" старає ся щиро подати своїм читателям добірний і різнородний корм духовий і родичі, що розуміють вагу образованя своїх дїтий, повинні предплатити для них ту дешеву і так цїнну часопись, се певно не пожалують того. Се-ж гріш виданий для добра власних дїтий!

лені кадки, дають до него чотири части води, а кавчук підстоює ся тогди на ній, як сметана на молоцї. Вода під сподом робить ся брудна і єї спускають, а доливають сьвіжої води, доки она аж не відпливає зовсїм чиста. Відтак додають на кождих 100 лїтрів соку 60 ґрамів алуну, від котрого кавчук збиває ся в масу; его тогди місять і сушать. Найлїпшим кавчуком есть, як вже сказано кавчук Пара, котрий при чищеню і сушеню тратить всего лиш 12 до 15 процент на вазї, а то головно через то, що з него відходить вода, яка знаходить ся в сирім материялї. Инші сорти, головно африканьский і всхідно-індийский кавчук тратять при чищеню 30 до 80 процент на вазї, а то длятого, що при збираню домішують до него глини, піску, дерева або й води.

Задля своїх фізикальних і хемічних прикмет має кавчук велике значінє в технїцї і промислї. В зовсїм чистім станї есть він прозорим, в тоненьких верствах майже безбарвним, в грубших трохи жовтавим; не має анї слїду якихсь волокон і есть дуже елястичним. На студени твердне і дає ся лиш трудно гнути, але не тратить елястичности; в горячій водї або в парі мякне, але коли висхне, стає знов таким, яким був перед тим. Дуже розтягнений і вмочений в студеній водї тратить свою елястичність, котра однакож вертає назад, скоро его вмочити в теплій водї. Огріваний на огни мякне і наконець при великій теплотї топить ся на масу, котра вже не стверднє, хоч би єї й остудити. Сильно огрітий горить в приступі воздуха і дуже коптить. Коли его добре огріти, даєсь він угнїтати з сїркою або з иншими творами і тогди робить ся з него т. зв. вульканїзований кавчук і роговий. Через т. зв. сухе парогоненє роблять ся з него всїлякі олїї, в котрих він опісля розпускає ся.

Найважнїйшими для кавчука суть способи его розпусканя. У водї кавчук не розпускає ся анї не перепускає єї; так само не розпускає ся і в алькоголю. В етері розпукає ся так мало, що по відпарованю етеру остають ся з него ледви слїди. В олїю терпентиновім мякне лиш і стає липкий. Щоби усунути ту липкість, додає ся на одну часть кавчуку, намоченого в 11 частях терпентинового олїю, пів части розпущеного у водї т. зв. многосірня вугля. Тим способом одержує ся жовту, рідку масу, з котрої опісля по випарованю олїю осїдає дуже елястичний і зовсїм не липкий кавчук. Кавчук розпускає ся також в легких олїях зі омоли (теру), вугля камінного (в т. зв. бензолю) і з нафти (н. пр. в олїю соляровім). Сего способу розпусканя можна уживати особливо тогди, коли розходить ся о то, щоби куснї кавчуку сполучити з собою. Того рода олїї суть лиш длятого недогідні, що кавчук задержує від них дуже довго неприятний запах. Сїрень вугля розпускає найлїпше кавчук. Розпущена маса схне дуже борзо, а кавчук з неї лишає ся не лиш не змінений, але й без нїякого запаху. Сїрень вугля есть то плин, котрий запахом нагадує трохи етер, а котрий робить ся тим способом, що пару з сїрки пускає ся через розжарене вуглє. Коли до сїрня вугля додати алькоголю, то кавчук тогди не розпускає ся, але так мякне і пучнявіє, що робить ся з него маса, котру опісля дуже легко вульканїзувати і перерабляти всїлякими способами.

Вульканїзованє кавчука піднесло дуже значно его ужиток. Звичайний кавчук, як вже звістно, стає на студени дуже твердий і не дає ся легко анї гнути анї розтягати, а у великім теплї мякне знов занадто і стає липкий. Ту недогідність удало ся Анґлїйцеви Томі Генкокови усунути ще в 1815 р. Генкок (Hancock) був отже перший, що видумав вульканїзованє кавчука. Він робив то в той спосіб, що мачав тоненькі платочки кавчуку через 10 до 15 мінут в розтопленій сїрцї. Тим способом набирав кавчук 10 до 15 процент ваги. Відтак угнїтав кавчук межи двома валками і огрівав до 150 степенів. Тепер есть кілька способів вульканїзованя, з котрих найчастїйше уживаний слїдуючий: Робить ся мішанину з 40 частий сїрня вугля і 1 части хльорня сїрки та мачає ся в ній кавчук, а відтак переносить ся его до окремої комнати, огрітої на 21 степенів та лишає ся там, щоби обсихав, значить ся, щоби з него вийшов весь сїрень вугля. З хльорня сїрки лишає ся в кавчуку сїрка. Тим способом вульканїзовані предмети треба опісля ще вимивати, щоби вимити з них сїрку, яка не змішала ся з кавчуком. В деяких фабриках уживають до вульканїзованя кавчуку також бензини, котра легко розпускає в собі хльорень сїрки. Предмети призначені до вульканїзованя мусять бути зроблені насамперед з невульканїзованого кавчуку, бо вульканїзований не можна анї сам зліпити, анї при помочи розпущеного кавчуку. Вульканїзований кавчук не лиш не підпадає згаданим повисше змінам теплоти, але має ще й то до себе, що не розпускає ся у всїх тих плинах, в яких розпускає ся звичайний кавчук, і видержує також велике тисненє.

Від 1852 р. вийшов в уживанє т. зв. роговий кавчук, з котрого роблять н. пр. гребенї, коробки і т. п. річи. Робленє сего кавчуку придумав в тім роцї Ґудєр (Goodyer) домішуючи до звичайного кавчуку велику скількість сїрки, шеляку і дуже мілкого порошку з маґнезиї. Кавчук роговий, званий також ебонїтом, есть звичайно чорної або брунатно-чорної барви а твердий і пружистий як ріг, і задлятого надає ся дуже добре до всїляких таких виробів, які роблено давнїйше з рогів. Кавчук вже через само домішанє сїрки в більшій скількости (на 100 частий кавчуку 30 до 60 частий сїрки) стає роговим. Чим більше має в собі сїрки, тим есть більше твердим, але й менше пружистим,

Запросини до передплати.

Маю честь повідомити Високопреподобне і Всечестнїйше Духовеньство, що невдовзї зачне ся друковати в нашій друкарні в Жовкві в рускім перекладї цїлне дїльце кардинала Россіньолього п. з. „Правди вічні“ і буде виходити зошитами місячно (всїх 16). Перший зошит появить ся з початком сїчня 1897. Знамените се дїльце стане дуже добрим підручником так для місионарів, як для загалу Духовеньства. Хто проте з Впр. і Всеч. Отцїв або і вірних кождого стану хотїв би се дїльце набути, най ласкаво поперед зголосить ся до Заряду друкарнї ОО. Василиянів в Жовкві з тим заявленем, чи бажає одержати цїле дїльце разом, чи поодинокими зошитами. Передплата цїлого дїла виносить 64 кр., поодинокого зошита 5 кр.

З належним поважанем

Др. Климент Сарницкий ч. сьв. В. В.

Господарство, промисл і торговля.

— **Оголошене.** Ц. к. управа будови для всхідно-галицких зелїзниць льокальних Тернопіль II., розписує доставу порогів зелїзничих з дерева дубового або соснового для шляху Гидинківцї-Іване пусте і Тересин-Скала всхідно-галицких зелїзниць льокальних з речинцем вносити оферти до дня 10 сїчня 1897, до 12-ої години в полудне. Звертає ся тому увагу інтересованих на оголошене в урядових часописях Gazeta Lwowska і Wiener Zeitung. Близших пояснень удїляє ц. к. управа будови для всхідно-галицких зелїзниць льокальних Тернопіль II., де можна також набути формулярі на оферти як також загальні і потрібні услівя для достави порогів. — *Ц. к. управа будови всхідно-галицких зелїзниць льокальних Тернопіль II.*

ТЕЛЕҐРАМИ.

Відень 14 грудня. Єго Вел. Цїсар вернув вчера з Вельс.

Відень 14 грудня. Росийский амбасадор в Константинополи Нелидов приїхав тут вертаючи з Петербурга і конферував з мінїстром справ заграничних ґр. Ґолуховским.

Софія 14 грудня. Престольну бесїду князя приняло собрание з одушевленем. Князь візвав собрание, щоби оно всїми силами старало ся використати признане династиї державами для поступу, розвою і обезпеченя краю, а то стане ся найлїпше тим способом, коли Болгария буде чинником поруки мира порядку і поступу на Балканї.

Переписка зі всїми і для всїх.

Зеньо з З—а: 1) і 2) На оба сї питаня не можемо Вам нїчо відповістн, як хиба лиш висказати здогад, що то може бути в однім і другім случаю якийсь хронїчний катар. Щоби Вам сказати, що то єсть і порадити, що на то робити, треба щоби Вас лїкар особисто оглянув, отже удайте ся до него. Легко зміркуєте, що із самих слів годї розпізнати того рода недугу, отже й трудно щось радити. — 3) О культурі рож єсть таке множество всїляких книжок, що можна би зробити з них велику специяльну бібліотеку. Можемо Вам поручити: Lebl's Rosenbuch, Anleitung zur erfolgreichen Anzucht u. Pflege der Rosen im freien Lande und unter Glas, mit 106 Texlabbildungen, gebunden 3 fl. — Jäger, Katechismus der Rosenzucht, mit 70 Abbild. geb. 1 fl. 50. — 4) Вдоволить Вас вповнї: Handbuch der Obstkultur, aus der Praxis bearbeitet von Nicolas Gaucher 2 Aufl. mit 526 Holzschnitten u. 8 lithogr. Tafeln geb. 12 fl. Що-до управи винограду, то не маємо в тім нїякої практики і не можемо сказати, яка би була добра книжка; знаємо лиш, що єсть підручник A. W. v. Babo, Handbuch des Weinbaues в двох томах (Weinbau u. Kellereiwirtschaft) і що перший том коштує 13 зр. 20. Того-ж самого автора єсть друга книжка: Der Weinbau 3 fl. 60. Відвістїть ся може з просьбою о пораду до дирекциї школи управи винограду (Weinbauschule) в Кльостернайбурзї коло Відня. Дуже би то красно і добре було, як би схотїли заняти ся управою винограду, котрий, о скілько ми знаємо, в Ваших сторонах удавав би ся. Кільканайцять лїт тому назад бачили ми, коли собі добре пригадуємо, в Добрівлянах коло Заліщик, виноград мало що не у кождого селянина, а таки десь коло сего села одну гору обсаджену виноградом — малий виноградник. Виноград у нас хоч би й не зовсїм не доходив, дав би ся практично використати. — **А. Бог.:** Ну, тілько чей повинні би Ви вже знати, що офіцером може стати лиш той, хто не лиш має услівя до того, але й служить при войску. Без войска нема прецї офіцирів. При кождім полку суть офіцири і підофіцири рахункові, а крім того суть ще й окремі урядники войскові. Хоч би хтось знав рахунковість державну як сам шеф найвисшого трибуналу обрахункового, то би ще не став офіцирои, як би не служив у войску. Розуміє ся, що рахунковість може придати ся і у войску, але она сама не дає ще кваліфікациї на офіцира рахункового. У войску мають свою окрему рахунковість, оперту на манїпуляциї войсковій і треба насамперед знати ту манїпуляцию, отже служити у войску. Підофіцири рахункові, котрі крім того мають ще й иншу кваліфікацию, потрібну для офіцирів, можуть здавати у войску іспит на офіцирів рахункових, але мимо зложеного іспиту не стають зараз офіцирами, а чекають нераз і кілька лїт на аванс. Урядники войскові виходять так само з людий войскових. Рахунковість придасть ся так само й при зелїзници, але сам іспит з рахунковости не дає ще права стати урядником при зелїзници, бо там знов єсть своя окрема служба, котру треба знати. Певно, що можна дослужити ся ранґи але не 11, бо від сеї зачинає ся служба, а відтак переходить ся постепенно до 10, 9, 8 і т. д. Офіцири рахункові і взагалї всї офіцири мусять мати такі студиї, як ті, що хотять вступити до войска яко однорічні охотники і складати іспит офіцирский. — **М. Вор. в Стр.:** Трафіки при таких услівях годї Вам дістати, а на саму табаку також Ваш не дадуть. А чи гадаєте, що як би Вам сусїд трафікант знав, що у вашім селї єсть дїйстно покуп на табаку, то він еї не держав? Шкода заходу і видатків на подане. **Ант. Подоляк:** Не можемо Вам дати иншої ради, як лиш таку: їдьте до Львова і удайте ся до якогось лїкаря специялїста в хоробах уший. Недуга єсть і так вже задавнена, а на то не спускайте ся, що она не так велика. Може бути велика. Можете і зовсїм стратити слух, або може ще щось гіршого прийти. Віджалуйте пару крейцарів на дорогу і приїдьте. Лїкар не буде Вас нїчого коштувати, бо можете піти на лїчницю, де лїчать безплатно, але лїчене буде довше, бо недуга так борзо не уступить. Послухайте отже доброї ради і приїдьте. Коли схочете, то можемо Вам подати, до кого, коли і де удати ся. Подайте свою адресу. — **М. М в Гвіздци і В. Мал. в Заліщиках:** Відповідь пізнїйше, бо мусимо насамперед самі розвідати, до чого на жаль не мали ми доси часу.

☞ Питаня просимо присилати лиш на імя редактора Кирила Кахниковича. Коли о те просимо, то чей маємо в тім якусь причину, хоч би лиш ту, що той буде бігати за орудками, котрий сам того підоймає ся, а не хто небудь, до кого напише ся. В противнім случаю може питане остатись без відповіди. Також просимо не присилати марок.

За редакцию відповідає: Адам Кречевецкий.

стає дуже крихким. Крім того можна до него додавати ще й всїляких инших домішок в порошку, котрі збільшають єго твердість і зміняють барву. До тих домішок належать н. пр. крейда, шпат, ґіпс, маґнезия, глина і т. д. Часом буває в таким кавчуку і до 80 процент домішки. Тим то поясняє ся, длячого деякі вироби кавчукові суть так дешеві. Кавчук роговий приймає дуже красну політуру і єсть від рога тим лїпший, що від теплої води (н. пр. при чищеню гребенів) не стає рапавий зверха і навіть по довгім уживаню не тратить своєї пружистости.

Ґутаперча (звана також після хибної вимови ґутаперхою) єсть своїм хемічним складом, своїм походженем і своїми прикметами дуже подібна до кавчуку. Як кавчук випливає з дерева або пружна кавчукового, так ґутаперча випливає з дерева званого по маляйски ґета (gettah, що значить „ґума“) або також перча (percha, що значить „грудка, кришка“). Із зложеня обох тих слів утворила ся анґлійска назва guttapercha, котре треба виговорювати „ґутаперча“. Дерево ґутаперчеве, зване також тубан, росте на маляйских островах, головно же на Борнео і Суматрі та на полудневім кінци півострова Маляќка, цїлими лїсами. Маляйцї збирали давнїйше ґутаперчу в той спосіб, що зрубували цїлі дерева, обдирали з них кору, а випливаючий з них сок або спускали в ямку, зроблену в землм або на листе бананів, і сушили єго відтак на сонци. В 1844 р. привезено перший раз два сотнари ґутаперчи з Сінґапоре до Европи. В роках 1845 до 1847 вирубано аж 7000 таких дерев на ґутаперчу, але пізнїйше покинено сей спосіб і добувано сок так само і з дерева кавчукового. Так роблять ще й тепер: провертують дїру в дереві, а скоро стече весь сок, затикають дїру кілком, а дерево по кількох роках приходить знов до сили. Минувшого року відкрито на острові Нова Ґвінея три нові роди ґутаперчевих дерев, котрі дають так само добру ґутаперчу як і дерево з маляйских островів, а крім того зерно з їх овочів надаєсь дуже добре до робленя олію.

Випущений з дерева в кадки сок ґутаперчевий, до котрого додає ся ще трохи соли, щоби живиця в нїм підсїла ся, виглядає як скисле молоко. Живицю збирають руками, витискають, роблять з неї великі бохонцї і сушать їх на сонци. В таких бохонцях, по найбільшій части подовгастих і по 3 до 4 кільоґрамів ваги або в грудах по 10 до 12 кільоґрамів, поступає ґутаперча в торговлю.

При звичайній теплотї єсть ґутаперча тяглиста, подібна до шкіри, але дає ся легко краяти, мало елястична і лиш в однім напрямі, підчас коли розтягана в другім напрямі розриває ся. В теплій водї мякне так, що дає ся місити або тачати в тоненькі платочки. В теплотї, при котрій вода кипить, она топить ся і стає мазкою, а при ще більшій теплотї робить ся з неї рід олію. Ґутеперча не розпускає ся анї в водї, анї в алькоголю, етері і товстих оліях, але розпускає ся легко в сїрчанім етері (в сїрню вугля) і хльороформі, трохи труднїйше в бензинї, терпентинї і нафтї. Найлекше розпускає ся в олію, який робить ся з неї через сухе парогонене. Ґутаперча переводить найгірше електричність і длятого уживають єї найбільше при електричних машинах і проводах електричних до відокремлюваня від себе поодиноких частий машини або дротів. Коли лежить довго на воздусї і вогкости, стає так крихка, що дає ся розтерти на порох, а тогди розпускає ся в алькоголю і етері. Оґріта і змішана з сїркою дає ся так само вульканїзувати як кавчук.

(Дальше буде).

Поручає ся

торговлю вин ЛЮДВИКА ШТАДТМІЛЛЬЕРА у Львові.

ГАЛИЦКИИ БАНК КРЕДИТОВИИ

почавши від 1 лютого 1890 поручає

4% Асигнати касові

з 30 дневним виповідженем

$3\frac{1}{2}$% Асигнати касові

з 8 дневним виповідженем, всїже знагодячі ся в обізї

$4\frac{1}{2}$% Асигнати касові

з 90 дневним виповідженем, будуть опроцентовані почавши від дня 1 мая 1890 по 4 проц. з дневним терміном виповідженя.

Львів, дня 31 сїчня 1890. 10 **Диреция.**

Інсерати

„оповіщеня приватні"), як для „Народної Часописи" так також для „Ґазети Львівскої" принимає лиш „Бюро дневників" ЛЮДВИКА ПЛЬОНА, при улици Кароля Людвика ч. 9, де також знаходить ся Експедиция місцева тих ґазет.

Бюро оголошень і дневників

приймає

ОГОЛОШЕНЯ

до всїх дневників

по цїнах ориґінальних.

До

Народної Часописи, Ґазети Львівскої, і Przegla-dy

може лише се бюро анонси приймати.

С. Кельсен у Відни

поручає:

Кльосети з перепливом води і без того. — Рури кльосетові. — Каналові насади з патентовим замкненем.— Збірники на воду. — Комплетні уряджена купелеві. — Вентілятори. — Приборп до водотягів, як також рури ляні і ковані. — Помпи, фонтани і всякі арматури.

Заступники для Галичини і Буковини

ГЕРМАН ГАМЕЛЬ у Львові Пасаж Гавсмана ч. 8

На жадане висилає ся катальоґи.

Апарати фотографічні

Прибори для фотографів так фахових як аматорів

Репродукциї найкрасших образів і дїл штуки, рами, листви до рам, і т. п. предмети продає найдешевше найбільший фабричний склад апаратів і приборів фотографічних.

Львів, **ЛЮДВИК ФАЙҐЛЬ** Пасаж Гавсмана 8.

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.